

Introduktion til

MICHEL DEVILLE

Morten Piil

Med „Ce soir ou jamais“ („I nat eller aldrig“, 1961) og „Adorable Mentreuse“ („Yndig, men skør“, 1961) har den 31-årige *Michel Deville* tilført den hensygnende franske filmkomedie ny friskhed og vitalitet. Deville startede sin karriere som assistent for *Henri Decoin* og har i modsætning til de fleste andre „nouvelle vague“-instruktører ikke været beskæftiget med kortfilm. I sin lange assistenttid samlede han stof og ideer, dygtiggjorde sig teknisk og studerede de amerikanske lystspil-mestre – især *Minnelli*, *Cukor*, *MacCary* og *Donen*.

Deville's film kan let undervurderes af dem, der ser film gennem litteraturkritikerens briller. Hans emnevalg er uprætentjose, hans manuskripter kan synes tyndbenede, og hans billedstil er ikke revolutionerende. Deville udtrykker sig først og fremmest gennem en skuespillerinstruktion af sjælden smidighed, præcision og nuancerigdom; ligesom handlingsgangen i hans film helt er underordnet personernes psykologiske udvikling og indbyrdes forhold, er det kameraets fornemste opgave trofast at registrere deres mindste reaktioner og flygtigste følelseskrusninger.

„Ce soir ou jamais“ skildrer et uformelt selskab, som syv medlemmer af en amatørteatertrup holder aftenen før prøverne på en ny komedie, skrevet af selskabets vært. Tidens og stedets enhed er respekteret, men filmen bliver aldrig statisk, endstige teatralisk. Deville forberedte manuskriptet omhyggeligt, men iscenesættelsen virker improviseret, spontan og livfuld. Sjældent er en gruppe unge skildret på en gang så sandt og så charmerende på

film. Der flirter og fortælles historier, man er ondsksfuld i henkastede bemærkninger og leger skjul med sine følelser – det er alt sammen indfanget af Devilles blide, diskrete kamera med filmimpressionistens blik for den afslørende gestus og det upåagtede øjekast. Denne præcision i personinstruktionen gør, at manuskriptets konventioner – hentet bl. a. fra *Marivaux* – ikke generer det ringeste. Deville kender sine personer ud og ind, holder af dem og kan med sin virtuositet give dem uafviselig og rigt facetteret eksistens på lærredet. To af bipersonerne, et resigneret og træt ægtepar, er i slægt med „Weekend“s triste trediveårige. Deres forhold gives antydende og glimtvis, men Deville får alligevel her sagt meget om kontaktbehov, forlænget pubertet og håbløs frigjorthed.

„Ce soir ou jamais“ er komedie, „Weekend“ realisme, men genreforskellen er her mindre væsentlig end den iøjnefaldende forskel i talent.

Musikalitet, verve og legende elegance udmærker også „Adorable Mentreuse“. Denne gang går Deville dog et skridt videre, idet han skifter tonefald midt i filmen og fjerner det pjankede letsinds maske fra hovedpersonen Juliettes ansigt. Juliette er omsværmet og charmerende, mændene bliver tåbeligt tilbedende i hendes nærhed, men deres krumspring begynder at kede hende. Derfor lyver hun – løgnene gør livet lige så overraskende som en roman, mens de åndeligt dovne kan holde sig til sandheden. Dette komplicerede og farlige spil mellem løgn og sandhed er hovedtemaet

„Ce soir ou jamais“ – seks af de syv fra amatørteatergruppen.

i filmen; lidt efter lidt opdager Juliette sandheden om sin kærlighed og sit romantiske sind, og til slut er hun og hendes elskede badet i skært morgenlys – alt er klarhed og sandhed.

Hendes selverkendelse afspejler sig i iscenesættelsens stil. Der startes i allegro, sprudlende og flygtigt, ung livsglæde med affektation. Men

efterhånden som Juliette forelsker sig, bliver billederne mættet af lyrisk blidhed og romantisk mystik. Mesterligt gives det fascinerende i at udforske et ukendt menneskes tilværelse, så selv de mest dagligdags hændelser får et betagende gådefuldt skær. Indflydelse fra *Hitchcock* og måske *Welles* mærkes i disse

„Adorable menteuse“
med Marina Vlady.

afsnit, men Deville har allerede sin egen stil, spændstig, elliptisk og koncis.

Det lader til, at Deville nu for en tid vil forlade lystspilgenren. Kriminalfilmens strammere form tiltrækker ham. Han finder, at musikken har stor betydning i filmkunsten og kunne tænke sig at lave en kriminalfilm i *Bartok*-atmosfære. Han har derimod ingen trang til at lave budskabsfilm om store menneskelige eller sociale problemer. „Tout cela peut se trouver dans un film sans qu'on veuille le dire ouvertement“.

Manuskriptet til „Ce soir ou jamais“ er trykt i „L'Avant-Scene du Cinéma“, og her har den ypperlige kritiker *Pierre Marcabru* i et forord uddraget essensen af Devilles kunst:

„Perfection des détails, sciences des réflexes, observation attentive, sûreté du langage, originalité et précision de l'écriture: tout signale un grand metteur en scène.

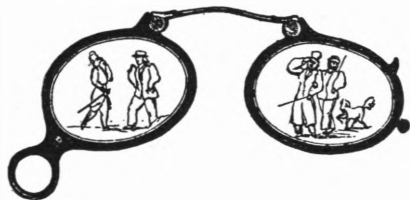
Et que ce grand metteur en scène soit jeune, qu'il ait le sens du bonheur et de la mélancolie, qu'il ait de l'humour et de la tendresse, qu'il puisse faire à la fois un film gai et grave, doux et cruel, voila qui tient du miracle, des rares et heureux miracles du cinéma. Il y a chez Michel Deville toutes les vertus d'un inventeur de personnages. C'est un homme qui sait écrire avec un caméra. Un nouveau style, un rythme neuf: la comédie retrouve sa noblesse.“

★

Credits:

„Ce soir ou jamais“ („I nat eller aldrig“). 1961. I.: Michel Deville. Manus.: Michel Deville og Nina Companeez. Foto: Claude Lecomte. Dekor.: Alexandre Hinkis. Musik: Jean Dalve. Medv.: Anna Karina, Claude Rich, Georges Descrières, Michel de Ré, Guy Bedos, Anne Tonialetti, Jacqueline Danno, Françoise Dorléac og Eliane d'Almeyda. Prod.: Eléfilm-Ulysse Productions.

„Adorable Mentueuse“ („Yndig, men skør“). 1961. I.: Michel Deville. Manus.: Michel Deville og Nina Companeez. Dialog: Nina Companeez. Foto: Claude Lecomte. Dekor.: Alexandre Hinkis. Musik: Jean Dalve. Medv.: Marina Vlady, Macha Méryl, Michel Vitold, Jean-Marc Bory, Jean-François Calvé, Christian Alers og Claude Nicot. Prod.: Eléfilm.

★ ★ ★ ★ Chef d'œuvre

JULES ET JIM („Jules og Jim“). Prod.: Les Films du Carosse – S.E.D.I.F., 1961. Instr.: François Truffaut. Manus.: François Truffaut og Jean Gruault efter roman af Henri-Pierre Roché. Foto: Raoul Coutard. Musik: Georges Delerue. Klipping: Claudine Bouché. Medv.: Jeanne Moreau (Catherine), Oscar Werner (Jules), Henri Serre (Jim), Marie Dubois (Thérèse), Vanna Urbino (Gilberte), Sabine Haudepin (Sabine), Boris Basiak (Albert), Kate Noelle (Birgitta), Anny Nelsen (Lucie), Christiane Wagner (Helga).

Det vil ikke være forkert i forbindelse med omtalen af denne vidunderlige film at hente et lidt gammeldags udtryk frem: *Truffaut* har igen overgået sig selv. „Skyd på pianisten“ borttog frygten for, at „Ung flugt“ skulle være et resultat af fransk films højkonjunktur, og Truffaut slog fast, at hans talent var stort og indholdsrigt. „Jules og Jim“ er endnu større og endnu rigere end de første film – den har placeret ham blandt de største instruktører. Han er en formidabel filmbegavelse.

„Jules og Jim“ er sæsonens, årets, årtiets – eller hvad man nu vil – film. Smålige indvendinger svinder bort over for dette vældige indtryk af rigdom, skønhed og varme. Den, om noget, kalder blufærdigheden frem, den, om noget, afæsker ærbødighed.

Blandt de af tidens instruktører, der behandler problemerne omkring kontaktbehovet, venskabet, kærligheden og erotikken, står Truffaut som den unge generations *Renoir*. „Jules og Jim“ kombinerer temaer i „Ung flugt“ og „Skyd på pianisten“, og resultatet er blevet en magtfuld og betagende skildring af netop venskabet og kærligheden. Fortællingen om de to venner og deres fælles kærlighed, den emanciperede og dog gallisk-feminine Catherine, udvikles med overlegenhed, dristighed og samtidig forbøffende sikkerhed. Truffaut behandler nostalgisk og suverænt tids- og miljøbeskrivelserne, han skaber forbøffende smukke miljøskift ved hjælp af gammelt *news-reel*-materiale, der altid skildrer bevægelse: Metro'en, Eiffeltårnets elevator, biler etc. Tyskeren